

Nr 5.

Uppläst och godkänd i första kammaren den 2 mars 1914.

» » » » andra kammaren den 2 mars 1914.

Riksdagens skrivelse till Konungen, i anledning av väckta motioner angående åvägbringande av sådan ändring i förordningen om kommunalstyrelse på landet, att bestämmelsen om kommunalstämmoprotokolls uppläsande i kyrka borttages.

(Konstitutionsutskottets utlåtande nr 6).

Till Konungen.

Vid innevarande års riksdag hava enskilda motionärer hemställt, att riksdagen ville i skrivelse till Eders Kungl. Maj:t anhålla, att Eders Kungl. Maj:t täcktes låta utarbета och för riksdagen framlägga förslag till sådan förändring av förordningen om kommunalstyrelse på landet, att bestämmelsen om kommunalstämmoprotokolls uppläsande i kyrkan borttages.

Uppläsning från prediksstolen av såväl allmänna som enskilda kungörelser i världsliga angelägenheter är ett i vårt land sedan århundraden tillbaka brukat publikationssätt. Sedan vid olika tillfällen klagomål över dess omfattning börjat anföras särskilt från kyrkomötets sida, togs omsider genom lagen den 1 juni 1894 ett steg i inskränkande riktning. I denna lag stadgades nämligen, att, förutom i de fall, då enligt lag eller författning eller enligt bestämmelse i kyrkohandboken kungörelse skall uppläsas i kyrka, sådan uppläsning skall äga rum allenast när Eders Kungl. Maj:t eller Eders Kungl. Maj:ts befallningshavande

därom särskilt förordnar, dock att vederbörande församling genom beslut å kyrkostämma äger medgiva, att jämväl enskildes tillkännagivanden må, där sådant äskas, i kyrka kungöras, vederbörande präst obetaget att vägra uppläsning av tillkännagivande, som i anseende till innehåll eller avfattning finnes därtill otjänligt.

Genom cirkuläret den 28 maj 1897 hava därefter föreskrifter meddelats i syfte att åstadkomma ytterligare minskning i kungörelseuppläsandet, i det att Eders Kungl. Maj:ts befallningshavande därigenom anbefallts att för varje tillkännagivande, som skulle intagas uti länskungörelserna och om vilket ej funnes i lag eller författning uttryckligen föreskriven uppläsning i kyrka, noga pröva, om och i vad mån uppläsning av tillkännagivandet vore av förhållandena påkallad, och härom i länskungörelserna giva särskild föreskrift med avseende å varje sådant tillkännagivande.

Sedermera har 1905 års riksdag uppå framställning av enskild motionär i skrivelse till Eders Kungl. Maj:t anhållit om åtgärders vidtagande för ytterligare inskränkning i det föreskrivna kungörelseuppläsandet från predikstolen. Till stöd för denna sin hemställan anförde riksdagen bland annat: »Enligt riksdagens mening finnas goda skäl för att ytterligare inskränka det föga tidsenliga uppläsandet i kyrkorna av en mängd olikartade kungörelser. Från allmänt medborgerlig och kommunal synpunkt måste detta sätt att bringa kungörelser till allmänhetens kännedom numera anses blott ofullständigt fylla sitt ändamål. Till statskyrkan icke hörande medborgare och ett stort antal av hennes egna medlemmar betjänas icke därav. På många håll står kyrkan merendels tom under det att offentliggörandet sker av vad staten har att tillkännagiva och påbjuda. På grund av svårigheten att lätt fatta och minnas åtminstone ett något utförligare muntligt meddelande äro jämväl de kyrkobesökande redan nu i många fall hänvisade till att på annat sätt erhålla närmare kännedom om mera viktiga ärenden. — Vidare synes det brukliga kungörelseläsandet ur kyrklig synpunkt vara synnerligen olämpligt, då det icke allenast är främmande för gudstjänstens idé, utan tillika störande för det religiösa livet.»

Vid påföljande års riksdag väcktes en motion, däri ifrågasattes åtgärders vidtagande för helt avskaffande av världsliga kungörelsens uppläsande i kyrkorna, men blev motionen, i enlighet med vederbörande utskotts hemställan, av riksdagen avslagen.

Med anledning av 1905 års riksdagsskrivelse har ock Eders Kungl. Maj:t föranstaltat om sakkunnig utredning av hithörande spörs-

mål. Vid denna utredning lär emellertid, enligt vad riksdagen inhämtat, frågan om kommunala protokolls uppläsande icke komma under omprövning. Enligt riksdagens mening torde dock i stort sett samma skäl, som i allmänhet tala emot ifrågavarande kungörelsesätt, jämväl i detta fall äga giltighet. Härmed skall likväl icke förnekas, att kommunala tillkännagivanden i jämförelse med åtskilliga andra meddelanden från predikstolen intaga en viss särställning genom det speciella ortsinträsse de för kommunmedlemmarne äga. Skulle det därför förhålla sig så, att i en del trakter av landet kommunalprotokollens uppläsande alltjämt av de kyrkobesökande med uppmärksamhet åhöres, bör naturligen, därest en förändring skall komma till stånd, stor varsamhet iakttagas. Måhända vore det lämpligt, att samma utväg, som kommit till användning vid enskilda tillkännagivandens offentlighörende, i förevarande fall anlätades, och det sålunda överlämnades åt vederbörande stämma att själv besluta, huruvida kungörande från predikstolen skall ske eller ej. I varje fall synes det riksdagen önskvärt, att den redan igångsatta utredningen utsträcker också till detta område, därvid undersökningen givetvis bör avse formen för offentlighörende ej blott av kommunalstämmas utan ock av kyrkostämmas protokoll.

En särskild svårighet, när det gäller att bestämma en annan form för kungörande av här ifrågavarande handlingar, möter i det av motionärerna påpekade förhållandet, att i så fall jämväl en ny utgångspunkt för besvärstidens beräkning måste utfinnas. Utan att närmare ingå på denna säkerligen ganska svårlösta fråga vill riksdagen dock uttala, att på en nöjaktig lösning måste ställas de fordringar, att å ena sidan sagda utgångspunkt blir till tiden bestämt fixerad och offentligen kungjord samt å andra sidan garanti vinnes därför, att vid nämnda tidpunkt protokollet verkligen föreligger i vederbörligen justerat skick. Dessutom bör givetvis tillses, att besvärstiden måtte börja löpa ju förr dess hellre, räknat från beslutets dag.

På grund av vad sålunda anförts får riksdagen anhålla, att Eders Kungl. Maj:t täcktes, i sammanhang med behandlingen av 1905 års riksdags skrivelse angående åtgärder för inskränkning av kungörelsers uppläsande i kyrkorna, taga under omprövning, huruvida bestämmelsen i förordningen om kommunalstyrelse på landet § 23 angående kommunalstämmoprotokolls uppläsande i kyrkan kan inskränkas eller helt borttagas.

Stockholm den 2 mars 1914.

Med undersåtlig vördnad.